

Nr 51.

Ankom till riksdagens kansli den 31 maj 1940 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 191 § strafflagen för krigsmakten.

Genom en den 24 maj 1940 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 280, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

om ändrad lydelse av 191 § strafflagen för krigsmakten.

Härigenom förordnas, att 191 § strafflagen för krigsmakten¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

191 §.

Den bestraffningsrätt — — — detacherat fartyg.

Samma befogenhet — — — nämnda befälhavare.

Då för annat ändamål än övning rikets krigsmakt eller avdelning av krigsmakten ställes på krigsfot eller särskilda truppförband uppsätts eller då krigsmaktens organisation eljest inrättas för krig, äger Konungen förordna att, i den mån förhållandena därtill föranleda, jämväl annan befälhavare skall äga bestraffningsrätt i enahanda utsträckning, som förut i denna § är sagt.

Sådan bestraffningsrätt tillkommer ock, utan särskilt förordnande, envar befälhavare, som innehar minst underofficers grad och för befäl över detacherad avdelning, bestående av minst ett kompani eller däremot svarande styrka, såframt avdelningen för annat ändamål än övning ställts på krigsfot.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Senaste lydelse se SFS 1937:192.

Enligt 191 § strafflagen för krigsmakten tillkommer bestraffningsrätt i disciplinmål vissa där angivna militära befälhavare. Några särskilda bestämmelser för krigsförhållanden ha icke i paragrafen meddelats i vidare mån än att i krigstid envar befälhavare, som innehar minst underofficers grad och för befäl över detacherad avdelning, bestående av minst ett kompani eller däremot svarande styrka, skall äga disciplinär bestraffningsrätt.

Beträffande flygvapnet meddelas särskilda bestämmelser i lagen den 11 mars 1927 med vissa till strafflagen för krigsmakten och lagen om krigsdomstolar och rättegången därstädes anslutna bestämmelser angående flygvapnet.

I skrivelse den 9 maj 1940 har *överbefälhavaren över rikets försvarskrafter* framhållit, att de nuvarande bestämmelserna om disciplinär bestraffningsrätt i strafflagen för krigsmakten äro utformade med hänsyn främst till förhållandena i fredstid. Följden härav vore, att vissa chefer och befälhavare, vilka trädde i funktion först vid anbefallande av förstärkt försvarsberedskap eller mobilisering, icke ägde disciplinär bestraffningsrätt, trots att detta borde vara fallet. Såsom exempel å sådana befälhavare kunde nämnas försvarsområdesbefälhavarna, under vilka lydde ett flertal olika lägre förband av tillsammans betydande styrka.

På grund härav har överbefälhavaren hemställt om ändring i 191 § strafflagen för krigsmakten, därvid framhållits att det med hänsyn till de förändringar som efter hand kunde komma att vidtagas i krigsorganisationen icke vore lämpligt att i lagen verkställa en detaljerad uppräkningslista av ifrågavarande chefer och befälhavare. Det syntes i stället böra ankomma på Konungen att meddela bestämmelser därom.

Med anledning härav har inom justitiedepartementet upprättats förslag till lag om ändrad lydelse av 191 § strafflagen för krigsmakten.

I propositionen anför *föredragande departementschefen*:

»Det är nödvändigt att med hänsyn till krigsförhållanden göra ett tillägg till bestämmelserna om disciplinär bestraffningsrätt i 191 § strafflagen för krigsmakten. Såsom överbefälhavaren framhållit torde Kungl. Maj:t böra erhålla befogenhet att bestämma, vilka befälhavare som under sådana förhållanden böra äga bestraffningsrätt i disciplinmål. Rätt att meddela förordnande av denna innebörd torde böra tillerkännas Kungl. Maj:t för den händelse att för annat ändamål än övning rikets krigsmakt eller avdelning av krigsmakten ställes på krigsfot eller särskilda truppförband uppsätts eller ock krigsmaktens organisation eljest inrättas för krig. Vid sidan härav torde med en mindre jämkning böra bibehållas nu gällande bestämmelse om bestraffningsrätt i krigstid för envar befälhavare som innehar minst underofficers grad och för befäl över detacherad avdelning, bestående av minst ett kompani eller däremot svarande styrka.»

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet har vid sin granskning av det framlagda lagförslaget icke funnit anledning till erinran mot detsamma och får alltså hemställa, *Utskottet.*

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 31 maj 1940.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Schlyter, Eskhult, Karl Karlsson, Karl Johan Olsson, Caap, Brandt, Knut Petersson* och *Lindblom*;

från andra kammaren: herrar *Lindqvist, Hedlund* i Östersund, *Lindmark, Björling, Lindberg* i Stockholm, *Werner* i Höjen, *Landgren* och *Nilson* i Eskilstuna.
